

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือนในชุมชนแออัด : กรณีชุมชนซอยเสือใหญ่อุทิศ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1) การก่อเกิด และลักษณะทั่วไปของชุมชน 2) คุณภาพชีวิตของครัวเรือนในชุมชนแออัด

คุณภาพชีวิตความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือนในชุมชน พิจารณาจากองค์ประกอบ คุณภาพชีวิตของครัวเรือนในชุมชน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา รวมทั้งสิ้น 300 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามข้อคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนในชุมชน จำนวน 14 ข้อตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.ในเขตเมือง ของสำนักงานพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร ปี 2547)

กรอบแนวคิดในการศึกษา ตัวแปรตามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือน ตัวแปรอิสระที่จะนำมาศึกษาคือ ความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน 6 ด้าน 14 ตัวชี้วัด การประมวลข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยด้วย SPSS/PC สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 การก่อเกิด และลักษณะทั่วไปของชุมชน

ชุมชนซอยเสือใหญ่อุทิศอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีสภาพบ้านเรือนอาศัยอยู่อย่างแออัดก่อสร้างด้วยไม้ และสังกะสี เป็นบ้านชั้นเดียว บุกรุกที่ดินของผู้คนอื่นอย่างไม่ถูกต้อง บริเวณพื้นที่ลุ่มบางส่วนมีน้ำขังได้ทุนบ้าน ถูฝุ่นมีน้ำท่วมขัง ทางเดินเท้าที่มีอยู่ไม่มั่นคงแข็งแรง การทิ้งขยะของชุมชนตามอำเภอใจ ไม่มีถังขยะมารองรับ ภายในชุมชนยังมีสัตว์ที่น่าเชื่อโรคต่างๆ เช่นหนู แมลงวัน ตลอดจนแมลงสาบ และยุง อาชีพของชาวชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับซื้อของเก่า รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป คณะกรรมการของชาวชุมชนเสือใหญ่มีการรวมตัวกัน 18 คน รับรองจากสำนักงานเขตจตุจักรเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2546 เพื่อช่วยกันพัฒนาและดูแลชาวชุมชน พร้อมทั้งจะได้ประสานงานกับทางราชการ และองค์กรต่างๆ คณะกรรมการกลุ่มสหกรณ์ คหสถานชุมชนเสือใหญ่ร่วมใจ มีการรวมตัวกัน 15 คน ขอจดทะเบียนที่สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์พื้นที่ 2 เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2547 ช่วยกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เบื้องต้น เพื่อจะเข้าสู่โครงการบ้านมั่นคงในการแก้ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย การจัดการ

สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนซอยเสือใหญ่อุทิศมีศูนย์รับเลี้ยงเด็กกลางวันเปิดให้แก่เด็กอายุ 4 เดือนไปจนถึง 3 ขวบครั้งที่อยู่ในชุมชนได้ถึง 36 คน โดยเด็กแต่ละคนเสียค่าใช้จ่ายเพียงคนละ 25 บาทต่อวัน อาคารของศูนย์สร้างโดยได้รับความสนับสนุนทางทรัพยากรจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน บริหารโดยชุมชนเอง มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ให้เข้ามาช่วยสนับสนุนด้านการฝึกอบรมบุคลากร ซึ่งเป็นประชาชนในชุมชนและถ่ายทอดเทคนิคการจัดการต่างๆ ไปด้วย

1.2 คุณภาพชีวิตของครัวเรือนในชุมชนแออัด

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปและการทำ Focus Group เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตความจำเป็นขั้นพื้นฐานของครัวเรือนในชุมชนแออัดซอยเสือใหญ่อุทิศ จำนวน 6 ด้าน มีดังนี้

(1) ด้านที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมของครัวเรือนในชุมชนแออัดที่เหมาะสมพบว่า ครัวเรือนมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ปลุกข้าวคราวลักษณะการต่อเติมโดยใช้วัสดุจากไม้และสังกะสี บุกรุกที่ดินของคนอื่น ไม่มีเลขที่บ้านและทะเบียนบ้าน การใช้น้ำอุปโภค และบริโภค เพียงพอเพราะซื้อน้ำประปาหรือต่อประปาจากบ้านอื่นที่มีมิเตอร์น้ำโดยการเหมาจ่าย ไฟฟ้าไม่มีมิเตอร์ไฟฟ้าติดตั้งไว้ประจำบ้านอย่างถูกต้อง เพราะต้องซื้อไฟฟ้า ต่อสายไฟมาจากบ้านอื่นที่มีมิเตอร์ไฟฟ้าโดยการเหมาจ่ายเป็นรายเดือน

(2) ด้านโอกาสเข้าถึงบริการสังคมพื้นฐานของครัวเรือนในชุมชนแออัดพบว่า สมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่แรกเกิดถึง 15 ปีมีสูติบัตร หรือใบรับรองการเกิดครบทุกคนเพราะว่าปัจจุบันไปทำคลอดที่โรงพยาบาล ดังนั้นสถานพยาบาลดังกล่าวจะออกใบเกิดให้ด้วย สมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 15-70 ปี มีบัตรประจำตัวประชาชน ครบทุกคน เพราะสมาชิกในครัวเรือนไปแจ้งขอมิบัตรประจำตัว

(3) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของครัวเรือนในชุมชนแออัดพบว่า ในรอบปีที่ผ่านมามีสมาชิกในครัวเรือนถูกผู้ร้ายคุกคามชีวิต และทรัพย์สินหรือไม่ ไม่มีผู้ร้ายคุกคามชีวิต และทรัพย์สินเพราะมีการเฝ้าดูแลอย่างดีจากสมาชิกในครัวเรือน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่เคยรับการฝึกอบรมเพราะว่ามีอาชีพหาเช้ากินค่ำจึงไม่มีเวลาไปฝึกอบรมในด้านการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

(4) ด้านสามารถควบคุมช่วงเวลา และจำนวนของการมีบุตรได้ตามต้องการของครัวเรือนในชุมชนแออัดพบว่า ในสภาพเศรษฐกิจ และสังคมปัจจุบันคู่สมรสควรมีบุตรไม่เกิน 2 คน และควรเว้นระยะการมีบุตร โดยใช้วิธีการคุมกำเนิด เพราะว่ามีอาชีพไม่มั่นคงหาเช้ากินค่ำ และสภาพเศรษฐกิจไม่ค่อยดีรายจ่ายมีมากกว่ารายรับ ถ้ามีบุตรมากจะเอาอะไรหาเลี้ยงชีพ

(5) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่ และการกำหนดวิถีชีวิตของครัวเรือนในชุมชนแออัดพบว่า ครัวเรือนในชุมชน ไม่เคยร่วมกันบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่รัฐ

และชุมชนสร้างขึ้นเพราะว่ายังต้องใช้เวลากับการหารายเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง จึงไม่ค่อยมีเวลาสนใจ ในวันหยุด และวันสำคัญทางประเพณี เช่นวันลอยกระทง วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ สมาชิกในครัวเรือน มีส่วนร่วมในการทำนุบำรุง และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี โดยสมาชิกในแต่ละครัวเรือนในชุมชนมีจุดมุ่งหมายต่างกัน เช่นสมาชิกบางครัวเรือนในชุมชนไปร่วมงานเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชนโดยไม่หวังผลตอบแทน ในขณะที่สมาชิกในครัวเรือนไปเพื่อค้าขาย สินค้าและค้าขายอาหาร หรือไปเพื่อรับของแจกจากทางราชการ และหน่วยงานเอกชน ในการเลือกตั้งต่างๆ เช่น สส., ผู้ว่ากทม., สก., สข., กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ไปใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้ง เพราะมีการตื่นตัว และมีความคาดหวังว่าถ้าได้ไปเลือกตั้งแล้วจะได้ให้เขามาช่วยเหลือให้มีความเจริญในท้องถิ่นที่สมาชิกในครัวเรือนอาศัยอยู่ในการเกษตร ฝึกอาชีพและจัดหาอาชีพที่เหมาะสมจะได้ไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นๆที่ห่างไกลจากบ้านเกิด

(6) ด้านการพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้นของครัวเรือนในชุมชนแออัดพบว่า ครัวเรือนในชุมชนดื่มสุรา เพราะสมาชิกในครัวเรือนเห็นว่าการดื่มสุราเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด และคลายความปวดเมื่อยจากการตากแดดตากฝนหรือการประกอบอาชีพมา เครื่องดื่มชูกำลัง เช่น ลิโพ กระทั่งแดง ฯลฯ ดื่ม เพราะว่ามีเชื่อว่าการดื่มเครื่องดื่มชูกำลังเข้าไปแล้วจะทำให้มีพลังกำลังเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมและไม่ค่อยอ่อนเพลียทำให้ได้ทำงานคราวละมาก ๆ ถ้าไม่ได้ดื่มเครื่องดื่มชูกำลังพวกนี้แล้วจะไม่ค่อยมีแรงทำงานอ่อนเพลียปวดเมื่อยบางที่ยังมีการผสมกับยาต้านใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การพนัน ไม่เคยเล่นการพนันเพราะว่าสมาชิกในครัวเรือนเห็นว่าการเล่นการพนันเป็นสิ่งที่ไม่ดี ยังผิดกฎหมายและยังต้องเสียทรัพย์มากกว่าได้ทรัพย์ของเขามา ดังนั้น จึงไม่นิยมเล่นการพนันกัน ใช้เวลาไปทำมาหากินเพื่อหารายได้มาจุนเจือสมาชิกในครัวเรือนดีกว่า เล่นการพนันแต่ก็ยังมีการเล่นการพนัน

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตความจำเป็นขั้นพื้นฐานของครัวเรือนในชุมชนแออัดซอยเสือใหญ่อุทิศ จำนวน 6 ด้าน 14 ตัวชี้วัด พบว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 2 ตัวชี้วัดและไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 12 ตัวชี้วัด มีดังนี้

1) ด้านที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมของครัวเรือนในชุมชนแออัดที่เหมาะสม ผลของการศึกษา พบว่าครัวเรือนที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ความพอเพียงการใช้น้ำอุปโภค และบริโภค ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ครัวเรือนมีไฟฟ้าใช้โดยมิเตอร์ติดตั้งไว้ประจำบ้านอย่างถูกต้อง ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ในเขตเมือง

2) ด้านโอกาสเข้าถึงบริการสังคมพื้นฐานของครัวเรือนในชุมชนแออัดผลของการศึกษา พบว่าสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่แรกเกิดถึง 15 ปี มีสูติบัตรหรือใบรับรองการเกิด ไม่ผ่าน

เกณฑ์ จปฐ. สมาชิกในครัวเรือนของท่านมีอายุระหว่าง 15-70 ปี มีบัตรประจำตัว ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ในเขตเมือง

3) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของครัวเรือนในชุมชนแออัด ผลของการศึกษา พบว่าในรอบปีที่ผ่านมาสมาชิกในครัวเรือนถูกผู้ร้ายคุกคามชีวิต และทรัพย์สิน หรือไม่ ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. สมาชิกครัวเรือนเคยรับการฝึกอบรมในด้านการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ในเขตเมือง

4) ด้านสามารถควบคุมช่วงเวลา และจำนวนของการมีบุตรได้ตามต้องการของครัวเรือนในชุมชนแออัดผลของการศึกษา พบว่าในสภาพเศรษฐกิจ และสังคมปัจจุบันคู่สมรสควรมีบุตรไม่เกิน 2 คน และควรเว้นระยะการมีบุตรโดยใช้วิธีการคุมกำเนิด ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ในเขตเมือง

5) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่ และการกำหนดวิถีชีวิตของครัวเรือนในชุมชนแออัดผลของการศึกษา พบว่าครัวเรือนในชุมชนร่วมกันบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่รัฐและชุมชนสร้างขึ้น ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ในวันหยุด และวันสำคัญทางประเพณีเช่นวันลอยกระทง วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ สมาชิกในครัวเรือน มีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ในการเลือกตั้งต่าง ๆ เช่น สส.,ผู้ว่ากทม.,สก.,สข.,กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯท่านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ในเขตเมือง

6) ด้านการพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้นของครัวเรือนในชุมชนแออัดผลของการศึกษา พบว่าการดื่มสุรา ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. การดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง เช่นลิโพ กระทิงแดง ฯลฯ ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. การพนัน ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ.ในเขตเมือง

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย คุณภาพชีวิตความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือนในชุมชนแออัดซอยเสือใหญ่อุทิศ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งจะแบ่งอภิปรายในหมวด 6 ด้าน มีดังนี้

1. คุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมของครัวเรือนในชุมชนแออัดที่เหมาะสม มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองแต่บุกรุกที่ดินของคนอื่น น้ำใช้ทั่วไป น้ำดื่มใช้น้ำเพียงพอกับความต้องการ ไฟฟ้าไม่มีมิเตอร์ไฟฟ้าติดตั้งไว้ประจำบ้านอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการ ตั้งถิ่นฐาน ปัจจัยการเลือกที่ตั้งที่พักอาศัยของ ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล (2539 : 92) เหตุเพราะว่าบ้านเรือนมักเป็นที่ไม่เหมาะสมที่จะตั้งถิ่นฐาน ที่ดินส่วนใหญ่ที่ตั้งบ้านเรือนครอบครองโดยผิดกฎหมาย สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ แอบต่อน้ำต่อไฟจากท่อหรือสายของทางการ หรือมีฉนวนกันก็ต่อจากเพื่อนบ้าน

2. คุณภาพชีวิตด้านโอกาสเข้าถึงบริการสังคมพื้นฐานของครัวเรือนในชุมชนแออัด ตั้งแต่แรกเกิดถึง 15 ปี มีสถิติบัตรหรือใบรับรองการเกิดครบทุกคน อายุระหว่าง 15-70 ปี มีบัตรประจำตัวประชาชนครบทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2535 คุณภาพชีวิตตามเกณฑ์ครัวเรือนในชุมชน ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ในเขตเมือง เพราะว่าตั้งแต่แรกเกิดถึง 15 ปี มีสถิติบัตรหรือใบรับรองการเกิดครบทุกคน และอายุระหว่าง 15-70 ปี มีบัตรประจำตัวประชาชนครบทุกคน เพราะว่าการทำธุรกรรมต่างๆ ต้องใช้เอกสารเหล่านี้ประกอบด้วยทุกครั้ง จึงจำเป็นต้องมีครบทุกคนไม่เช่นนั้นจะทำธุรกรรมต่างๆ ก็ยากขึ้น หรือไม่ได้เลย

3. คุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของครัวเรือนในชุมชนแออัด ไม่มีผู้ร่ำรวยคุกคาม ไม่เคยรับการฝึกอบรมในด้านการป้องกันภัย และบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภา (ชูปิกุลชัย) ชปิลมันน์ และคนอื่นๆ (2534 : 5-8) ศึกษาารูปแบบของชุมชนที่พึงปรารถนาของผู้อาศัยในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร เหตุเพราะว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนที่ไม่ปลอดภัย เช่น การฉกชิงวิ่งราว โจรกรรม ทรัพย์สิน ในชุมชนที่ศึกษามีน้อยมากเป็นล็กเล็ขโมยน้อยนานๆ ครั้งถึงจะมี ทำให้อยู่กันอย่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครัวเรือนในชุมชน แต่ครัวเรือนในชุมชนส่วนใหญ่ ไม่มีความรู้ด้านการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ไม่มีการป้องกันอย่างถูกวิธีการอบรมบรรเทาสาธารณภัยก็ไม่มีราชการหน่วยไหนมาติดต่อเพราะว่าเป็นพื้นที่ที่ไม่ถูกต้องทางกฎหมาย จะมีบางครัวเรือนในชุมชนเท่านั้นที่อบรมบรรเทาสาธารณภัยมาจากที่อื่น ก็ไม่ได้นำมาเผยแพร่ หรือให้ความรู้ใดๆ เลยกับครัวเรือนในชุมชนเสียใหญ่อุทิศ

4. คุณภาพชีวิตด้านสามารถควบคุมช่วยเหลือเวลา และจำนวนของการมีบุตรได้ตามต้องการของครัวเรือนในชุมชนแออัด สภาพเศรษฐกิจ และสังคม กลุ่มสมรส มีบุตรไม่เกิน 2 คน และเว้นระยะการมีบุตร ใช้วิธีการคุมกำเนิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรัตน์ สุรัสวดี (2539 : บทคัดย่อ) เหตุเพราะว่า ลักษณะทั่วไปของประชาชนเป็นครอบครัวขนาดเล็ก ในภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันจำเป็นต้องมีครอบครัวขนาดเล็ก

5. คุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่ และการกำหนดวิถีชีวิตของครัวเรือนในชุมชนแออัด ไม่ร่วมกันบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่รัฐ และชุมชนสร้างขึ้นในวันหยุด และวันสำคัญทางประเพณี เช่นวันลอยกระทง วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ มีส่วนร่วมในการทำนุบำรุง และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี ในการเลือกตั้งไปใช้สิทธิ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ม.ร.ว.อดิน รพีพัฒน์ (2537 : 4-36) ศึกษาชุมชนแออัดวัดญาณสังฆารามในช่วงปี พ.ศ.2511-2513 เหตุเพราะว่า คนในชุมชนแออัดจะใช้มีตรภาพเป็นเครื่องมือสร้างความก้าวหน้า และความมั่นคงในชีวิต ร่วมในการทำนุบำรุง และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี การเลือกตั้งไปใช้สิทธิ แต่ครัวเรือนในชุมชนบางส่วนเท่านั้นที่ร่วมกันบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่รัฐ และชุมชนสร้างขึ้น ครัวเรือนในชุมชนส่วนใหญ่ใช้เวลากับการหารายได้เพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง จึงไม่ค่อยมี

เวลาสนใจเรื่องบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่รัฐ และชุมชนสร้างขึ้น ภายในชุมชนชอยเลื่อใหญ่ของเรามีสมบัติที่รัฐ และชุมชนสร้างขึ้นจะมีศูนย์รับเลี้ยงเด็กเท่านั้น แล้วยังมีการสนับสนุนโดยมูลนิธิเด็กก่อนในสลัม ครัวเรือนในชุมชนจึงเห็นว่ามีคนดูแลแล้วจึงไม่ร่วมกันบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่รัฐ และชุมชนสร้างขึ้น

6. คุณภาพชีวิตด้านการพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้นของครัวเรือนของครัวเรือนในชุมชนแออัด การดื่มสุรา การดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง การพนันไม่เคยเล่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาชุมชนกรุงเทพมหานคร ปี 2547 คุณภาพชีวิตตามเกณฑ์ครัวเรือนในชุมชนความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ในเขตเมือง เหตุเพราะว่ายังมีการดื่มสุรา และดื่มเครื่องดื่มชูกำลังอยู่ จึงไม่เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพชีวิต ความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือนในชุมชน (จปฐ.) ในเขตเมือง ของสำนักงานพัฒนาชุมชนกรุงเทพมหานคร ปี 2547 เป้าหมายที่ให้ไว้ 100 เปอร์เซนต์ แต่ครัวเรือนในชุมชนส่วนใหญ่ ยังดื่มสุราเห็นว่าการดื่มสุราเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด และคลายความปวดเมื่อยจากการตากแดดทำงานหรือการประกอบอาชีพมา และการดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง ครัวเรือนในชุมชนส่วนใหญ่ มีความเชื่อว่าการดื่มเครื่องดื่มจำพวกนี้เข้าไปแล้วจะทำให้มีพลังกำลังเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมและไม่ค่อยอ่อนเพลียทำให้ได้ทำงานคราวละมาก ๆ ถ้าไม่ได้ดื่มเครื่องดื่มชูกำลังพวกนี้แล้วจะไม่ค่อยมีแรงทำงานอ่อนเพลียปวดเมื่อยบางที่ยังมีการผสมกับยาต้านใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ แต่การพนันนี้สมาชิกในครัวเรือนเห็นว่าการเล่นการพนันเป็นสิ่งที่ไม่ดี ยังผิดกฎหมายและยังต้องเสียทรัพย์มากกว่าได้ทรัพย์ของเขามา ดังนั้นจึงไม่นิยมเล่นการพนันกัน ใช้เวลาไปทำมาหากินเพื่อหารายได้มาจุนเจือสมาชิกในครัวเรือนดีกว่าเล่นการพนัน

3. ข้อค้นพบที่น่าสนใจมีประเด็นพิเศษดังนี้

1. สวัสดิการความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ ปฏิเสธที่จะช่วยเหลือปรับปรุงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เพื่อให้ที่อยู่อาศัยของครัวเรือนในชุมชนเมืองดีขึ้น เพราะกลัวว่าการกระทำเช่นนั้นจะเป็นการยอมรับว่าการบุกรุกเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย ครัวเรือนในชุมชนจึงต้องช่วยตัวเองในเรื่องนี้ เช่น แอบต่อน้ำต่อไฟจากท่อหรือสายของทางการ หรือมิฉะนั้นก็ต้องต่อจากเพื่อนบ้าน ความไม่เต็มใจของรัฐบาลที่จะรับรู้การจัดตั้งองค์กรชุมชน ซึ่งเกิดขึ้นในชุมชนยากจนเพื่อหาทางขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลในการจัดหาบริการขั้นพื้นฐานในเมือง

2. สิทธิการครอบครอง และความขัดแย้งกับเจ้าของที่ดิน ครัวเรือนในชุมชนเห็นว่ารัฐบาลน่าจะเข้ามาช่วยเหลือในการจัดหาที่ดินให้กับคนจนเพื่อที่อยู่อาศัย แต่รัฐบาลมักจะมองว่าที่ดินส่วนใหญ่ที่คนจนใช้เป็นที่ดินตั้งบ้านเรือน ถูกครอบครองโดยผิดกฎหมาย ดังนั้น จึงทำให้เกิดความไม่มั่นคงในการครอบครองที่ดิน การไล่ที่และขู่ว่าจะไล่ที่เป็นของธรรมดาในเมืองใหญ่ รัฐ

มักจะเข้าข้างเจ้าของที่ดินและนักพัฒนาที่ดินเวลาที่มีกรณีพิพาทเกี่ยวกับการครอบครองที่ดิน ความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัยและการครอบครองที่ดินมีผลเสียต่อเนื่อง คือ ทำให้มีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานในละแวกบ้านต่ำ

3. คุณภาพชีวิตของครัวเรือนในชุมชนแออัด คือ ความต้องการหรือสิ่งจำเป็นในการครองชีพขั้นต่ำของบุคคล หรือชุมชน มีชีวิตอยู่อย่างปกติสุขพอสมควร (พออยู่ พอกิน) ในช่วงเวลาหนึ่งๆ

4. การศึกษาของเด็กเล็ก มีศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน โดยมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ โดยมีศูนย์เลี้ยงเด็ก อยู่ศูนย์เดียวไม่สามารถรองรับเด็กเล็กในชุมชนได้เพียงพอ

5. การพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้นของครัวเรือนของครัวเรือนในชุมชนแออัด ยังดีมีสุราเห็นว่าการดื่มสุราเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด และคลายความปวดเมื่อยจากการตากแดดทำงาน หรือการประกอบอาชีพมา และการดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง ครัวเรือนในชุมชนส่วนใหญ่ มีความเชื่อว่าการดื่มเครื่องดื่มจำพวกนี้เข้าไปแล้วจะทำให้มีพลังกำลังเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมและไม่ค่อยอ่อนเพลียทำให้ได้ทำงานคราวละมากๆ ถ้าไม่ได้ดื่มเครื่องดื่มชูกำลังพวกนี้แล้วจะไม่ค่อยมีแรงทำงานอ่อนเพลียปวดเมื่อยบางที่ยังมีการผสมกับยาต้านใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ทำให้คุณภาพชีวิตไม่ผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ในเขตเมือง

6. การใช้ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือนในชุมชนแออัดในเขตเมือง และครัวเรือนในชนบท ควรจะแยก หรือจะมีโดยเพราะในการชี้วัดของครัวเรือนในชุมชนแออัดในเขตเมือง และครัวเรือนในชนบท จะให้ผลต่างกันเช่น

6.1 ที่อยู่อาศัยในเขตเมืองปลูกชั่วคราวลักษณะการต่อเติมโดยใช้วัสดุจากไม้ และสังกะสีเป็นส่วนใหญ่ บุกรุกที่ดินของคนอื่น ไม่มีเลขที่บ้านและทะเบียนบ้าน ความไม่มั่นคงในการครอบครองสูงสุด เป็นที่ซึ่งมีการเพิ่มขึ้นของราคาที่ดินอย่างรวดเร็ว และมีความขัดแย้งของการใช้ประโยชน์ที่ดินมากที่สุด แต่ที่อยู่อาศัยในชนบทมีความมั่นคงในการครอบครองสูงสุด มีความขัดแย้งของการใช้ประโยชน์ที่ดินน้อย

6.2 การมีไฟฟ้าใช้ในเขตเมืองจะความยุ่งยากมาก แอบต่อน้ำต่อไฟจากท่อหรือสายของทางการ หรือมีฉนวนก็ต้องต่อจากเพื่อนบ้าน แต่การมีไฟฟ้าใช้ในชนบทจะไม่ค่อยมีความยุ่งยาก

6.3 การมีน้ำสะอาดดื่ม น้ำใช้เพียงพอตลอดปี ได้จากเพื่อนบ้านแบ่งปันน้ำเพื่ออุปโภค และบริโภค โดยการให้ต่อน้ำจากบ้านที่มีมิเตอร์น้ำ แต่ในชนบทการมีน้ำดื่ม และน้ำใช้เพียงพอส่วนใหญ่จะหาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ

4. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยได้เสนอแนะสิ่งที่สำคัญดังนี้คือ

1. เชิงการศึกษาคุณภาพชีวิตความจำเป็นขั้นพื้นฐานของครัวเรือนในชุมชนแออัดในเขตเมืองไปยังพื้นที่อื่นๆ ทั้งในชุมชนชนบท และชุมชนเมือง ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทยทั่วประเทศ
2. เชิงนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครัวเรือนในชุมชนแออัดควรให้ความสำคัญกับการจัดการสภาพแวดล้อมให้มีคุณภาพดีขึ้น เนื่องจากครัวเรือนในชุมชนในเขตเมืองได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วทำให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศ เสียง น้ำเสีย และขยะได้กลายเป็นปัญหาที่รุนแรงเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ความสำคัญของการพัฒนาครัวเรือนชุมชนในเขตเมืองให้น่าอยู่ และความจำเป็นของการปฏิรูปการบริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เชิงปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ การพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพื้นฐานของครัวเรือนในชุมชนเขตเมือง และชนบท เป้าหมายต้องชัดเจน ปัจจุบันครอบครัวในชุมชนเขตเมือง และชนบท ได้มีการขยายเพิ่มขึ้นตามการพัฒนาประเทศ เพื่อที่จะสามารถเป็นตัวชี้วัดได้ในทุกพื้นที่โดยเป็นมาตรฐานเดียวกัน หรือจะมีโดยเฉพาะในการชี้วัดของครัวเรือนในชุมชนเขตเมืองและชนบท กำหนดเป้าหมายไว้ให้ชัดเจน
4. ครัวเรือน และชุมชน อยากให้เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำแนะนำ รับทราบปัญหาต่างๆ และหาวิธีการช่วยเหลืออย่างจริงจัง เพื่อที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของครัวเรือนในชุมชนชอยเลื่อใหญ่อุทิศ มีคุณภาพที่ดีทัดเทียมกับชุมชนอื่นๆ ยิ่งขึ้นต่อไป